

NAGRADA **IGORJA ZABELA** **ZA KULTURO IN** **TEORIJU 2020**

Nagrajenka

Zdenka Badovinac, kuratorica, umetnostna zgodovinarica in piska ter direktorica Moderne galerije, Ljubljana

Žirija podeljuje nagrado Igorja Zabela za kulturo in teorijo 2020 Zdenki Badovinac za izreden institucionalni vodstveni doprinos v vlogi direktorice Moderne galerije in Muzeja sodobne umetnosti Metelkova (+MSUM) v Ljubljani, za radikalno kuratorsko delo ter pomembne tekstovne in uredniške prispevke k mednarodnemu diskurzu o geopolitiki sodobne umetnosti vzhodne Evrope in globalne umetnostne zgodovine. Zdenka Badovinac je ena najpomembnejših in najbolj zavzetih lokalno zasidranih in globalno povezanih akterjev na področju kulturne produkcije v zadnjih desetletjih.

Zdenka Badovinac je na mesto direktorice Moderne galerije stopila leta 1993 po burnem obdobju radikalnih družbenopolitičnih sprememb in (re)formacij umetnostnih diskurzov, na katere je vplivalo preoblikovanje lokalnih in globalnih geopolitičnih razmerij moči. Od prevzema vodstva ter z inovativnimi kuratorskimi pristopi je Moderna galerija razvila v eno najnaprednejših, kritičnih in referenčnih umetnostnih institucij na svetu, pri tem pa gradila na v letu 1948 segajočih zgodovinskih temeljih zbiranja in razstavljanja celotnega obsega umetniške produkcije 20. stoletja. Izhajajoč iz paradigem radikalne institucionalne kritike in solidarnosti ter s sklepanjem novih zaveznikov in vzpostavljanjem dialogov – med različnimi generacijami umetnikov, modernistično tradicijo in sodobno umetnostjo, med Vzhodom in Zahodom – je Badovinac skupaj z ekipo konceptualno in kuratorsko razširila vizijo delovanja muzeja ter njegove vloge v družbi. Uspešno ga je vodila med prenovo in razširitvijo ob ustanovitvi +MSUM leta 2011. Obenem si je prizadevala za izboljšanje delovnih pogojev lokalnim in mednarodnim umetnikom ter priložnosti za dvig kritične zavesti, učenja in izmenjave znanj. Z neumornim pogajanjem z različnimi akterji ter (zgodovinskimi, političnimi in umetniškimi) narativi je uspela ustvariti nove institucionalne okvire, ki se upirajo hegemonični logiki umetnostnih institucij. Je ustanovna članica Internacionale, pomembnega združenja evropskih institucij – posvečenih moderni in sodobni umetnosti – za izmenjavo, raziskavo in produkcijo umetnosti, zbirke ter arhivov. Je pobudnica prve zbirke vzhodnoevropske umetnosti: zbirke Arteast 2000+, ki jo hrani Moderna galerija.

Od samih začetkov svoje kuratorske prakse se je Badovinac osredotočala na umetnost s področja bivše Jugoslavije, še zlasti Bosne med vojno in po njej (med drugim je soavtorica razstave *Za muzej sodobne umetnosti Sarajevo 2000* in simpozija *Živeti z genocidom*, oba v Moderni galeriji, 1996). Obenem je posebno pozornost namenjala procesom predrugačenja zgodovine mednarodnih avantgardnih gibanj, kar kaže na primer že odmevna razstava *Body and the East: Od šestdesetih let do danes* (1998) in v nadaljevanju obsežne razstave, kot so: *2000+ Arteast Collection: Umetnost Vzhodne Evrope v dialogu z Zahodom. Od 1960. let do danes. Razstava del za nastajajočo zbirko* (2000); *7 grehov: Ljubljana–Moskva* (2004, z Viktorjem Misianom in Igorjem Zabelom); *Prekinjene zgodovine: Arteast razstava* (2006); *Muzej vzporednih narativov* (2011,

NAGRADA **IGORJA ZABELA** **ZA KULTURO IN** **TEORIJU 2020**

MACBA, Barcelona); niz razstav *Sedanjost in prisotnost* v +MSUM (od 2011, kot sokustosinja). Med njenimi najvidnejšimi nedavnimi projekti so: *NSK: od Kapitala do kapitala. Neue Slowenische Kunst – dogodek zadnjega desetletja Jugoslavije* (2015), razstava je obiskala tudi Van Abbemuseum v Eindhovenu, Muzej sodobne umetnosti Garage v Moskvi ter Muzej Reina Sofía v Madridu; *Dediščina 1989. Študijski primer: Druga razstava Jugoslovanski dokumenti* (2017, z Bojano Piškur); *Paviljon države NSK, 57. beneški bienale* (2017, s Charlesom Eschejem); *Mesta trajnosti: Paviljoni, manifesti in kripte*, kot del razstave *Hello World: Revising a Collection* (2017, Muzej sodobne umetnosti Hamburger Bahnhof, Berlin).

Ti kuratorski projekti ne pričajo le o njenem izjemnem poznavanju lokalne in regionalne zgodovine umetnosti, temveč tudi o njeni radikalni in ustvarjalni zmožnosti prepletanja lokalnih in globalnih potreb, zgodovinske podstati in današnjega pomena.

Badovinac je bila komisarka slovenskega paviljona na Beneškem bienalu v letih 1993–97 ter 2005. Kot avstrijska komisarka je leta 2002 sodelovala na bienalu v São Paulu ter bila v obdobju 2010–13 predsednica CIMAM, mednarodnega komiteja za muzeje in zbirke moderne umetnosti.

Kot piska in predavateljica je izdatno ter neprecenljivo doprinesla k novim paradigmam v umetnostni teoriji, politikah umetnosti, kuratorstvu, razstavnih praksah, institucionalni kritiki in strategijah solidarnosti znotraj (institucionalnega) polja sodobne umetnosti. Njena najnovejša knjiga *Comradeship: Curating, Art, and Politics in Post-Socialist Europe* (ICI, New York, 2019) je edinstvena zbirka kritičnega pisanja, ki ponuja poglobljene razmisleke o protihegemonskih kuratorskih strategijah ter umetnostnih diskurzih.

Žirija prepoznava izjemno poklicno predanost, strokovnost, intelektualni doprinos ter izdaten osebni angažma Zdenke Badovinac pri spodbujanju sprememb v umetnostnem polju in diskurzu. Že več kot 25 let je pomemben glas v mednarodnem prostoru o vprašanih geopolitike sodobne umetnosti vzhodne Evrope ter globalne umetnostne zgodovine, prav tako potrjevanja vloge umetnosti v družbi ter ustvarjanju novih in prilagajanju obstoječih prostorov kulturne produkcije. Njeni izjemni dosežki dokazujejo, da ključni subverzivni potencial za radikalne spremembe ne tiči le v strokovnem znanju, ampak enako tudi v prepletu ekspertize z osebno predanostjo, čutom za solidarnost in zavzetostjo za tkanje zavezništev.

Člani žirije 2020

Šejla Kamberić, umetnica, Sarajevo

Anthony Gardner, umetnostni zgodovinar, Oxford

Franciska Zólyom, kuratorica in direktorica GfZK – Muzeja sodobne umetnosti, Leipzig